

124 . Moigrad | Comuna: Mirșid | Județ: Sălaj | Punct: Dealul Pomet | Anul: 2002

Anul: 2002

Cod RAN: 142159.01;140734.19

Perioade: Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Epoca romană timpurie, Epoca migrațiilor

Tipuri sit: fără vestigii arheologice

Categorii sit: Domestic

Autori: Călin Cosma, Nicolae Gudea, Alexandru Matei, Dan Tamba

Instituții: Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău, Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău, Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău

Raport

II. Poziția în cadrul complexului:

În campania arheologică, a anului 2002 au fost reluate cercetările în sectorul OL al Complexului arheologic daco-roman Porolissum. Acesta aparține zonei vicus-ului militar a castrului de pe dealul Pomet. Zona unde a fost efectuat sondajul arheologic se găsește în poziție nord-est față de punctul de referință topografic al complexului, vârful Bisericuța. Sondajul a fost efectuat pe cea de-a doua terasă ce se găsește la 30 m nord-est de punctul de referință topografic Vârful Bisericuța - 502 m. altitudine. Terasa este tăiată de-a lungul, pe direcția SV - NE de drumul roman ce ieșea pe porta principalis dextra. În zona acestei căi de acces în fortificație terasa prezintă lățimea cea mai redusă. Treptat aceasta se lărgeste pe direcția nord-est, având lățimea maximă în zona ce coincide cu suprafața cercetată, sector unde în antichitate era și o intersecție rutieră a drumului roman mai sus amintit, cu cel ce avea un traseu aproximativ paralel cu zidul de nord-est al castrului.

III. Istoricul cercetărilor:

De-a lungul vremii în zona amintită au fost executate săpături, prilej cu care au fost identificate clădiri. A. Buday amintea (EM 25, 1908, 337-348) că C. Torma la sfârșitul secolului XIX a efectuat săpături în zona de întâlnire a hotarelor localităților Moigrad și Jac (zonă ce coincide astăzi cu sectorul OL a complexului arheologic Porolissum). Rezultatul acestora nu le cunoaștem. Tot în aceeași perioadă L. Szikszai, vicecomitele județului Sălaj, a efectuat și el săpături acolo, în mai multe rânduri. Teleki Domokos sapă și el în zonă (zona de întâlnire a moșiilor Wesseleny cu Csell) (Erd. uz. 25, 1909, 260). Arheologul ungar A. Buday în anii 1908, 1909 și 1913 cercetează 3 clădiri ce aparțineau unei insule în zona ce se află în triunghiul ascuțit format de încrucișarea extensiei drumului ce ieșea din castru pe porta principalis dextra și cel ce mergea paralel cu zidul de incintă al castrului în sectorul L. Acestea, după planul publicat și după orientarea lor în funcție de principalele puncte cardinale, se găseau în stânga drumului, ce ieșea din castru pe porta principalis dextra. Zidul de sprijin din spatele clădirilor, ce stabilizea panta dealului și care era unic pentru cele trei construcții, se găsea în spatele acestora spre vârful Bisericuța.

În anii 1985-1987 s-au reluat cercetările arheologice în sectorul OL. Acestea au vizat prima terasă ce se găsește la 15 m. est de punctul de referință topografic al complexului ce corespunde zonei colțului de est a castrului. Cu acest prilej a fost cercetată clădirea OL.6 (D. Tamba, Al. V. Matei, 1992).

Campania arheologică a anului 2002 în sectorul OL a constatat într-o secțiune de control S 1/2002 (2 x 20 m) trasată pe direcția NE - SV, lateral dreapta față de drumul roman. Sondajul efectuat a fost realizat în vecinătatea clădirilor cercetate de A. Buday. Acestea, însă, se găsesc în partea stângă a acestei principale artere rutiere. Continuarea cercetărilor urmează să stabilească relația clară între săpăturile vechi, mai ales cu cele efectuate la sfârșitul secolului al XIX-lea, în legătură cu care nu se cunosc prea multe și cele noi în acest sector al complexului. Deocamdată putem stabili cu precizie relația poziției săpăturii din anul 2002 cu

cercetările obiectivului OL 6 cercetat în anii 1985-1987.

IV. Cercetarea arheologică din campania anului 2002 a constat în trasarea și excavarea secțiunii de control S 1/2002 OL.

1. Lucrări preliminare, de pregătire a suprafeței prin curățarea zonei, lucrări de defrișare a vegetației de arbuști (a fost curățată o suprafață mare în vederea extinderii cercetărilor în zona respectivă).

2. Săpătura arheologică propriu-zisă a constat într-un sondaj realizat printr-o secțiune S 1/2002 trasată pe direcția NE - SV, lateral dreapta drumului roman, aproximativ paralel cu acesta.

V. Interpretarea stratigrafiei:

În urma cercetărilor arheologice efectuate au fost obținute următoarele date preliminare. Elementele oferite de stratigrafia profilului peretelui stâng a secțiunii S 1/2002 OL scot în evidență un strat masiv de umplutură. Acesta se caracterizează prin prezența unui strat de pământ, cu urme clare ale unui masiv deranj. În componența sa se evidențiază o cantitate mare de cărbune, piatră foarte mărunță, urme de arsură (mai ales în zona m 0 - 12,80), fără a se contura nivele succesive de amenajare, nivele de călcare. Totul se prezintă ca un strat cu grosimea de 1 - 1,25 m. Din stratul respectiv a fost recuperat material arheologic constând în monede, fragmente ceramice, oase de animale - domestice sau sălbatic. Materialul arheologic recuperat ca dimensiune intră în categoria celui mărunț, fapt ce scoate în plus în evidență că zona este puternic deranjată de săpături anterioare, efectuate se pare în secolul XIX. Felul în care se prezintă compoziția acestui nivel scoate în evidență împreună cu materialul arheologic recuperat că în acest caz avem clar un nivel de umplutură provenit de la săpăturile care au fost efectuate aici. În porțiunea m 0 - 12,80 ne-am adâncit până la nivelul sterilului ce se prezintă ca un nivel cu aspect pietros, compact, de culoare verzuie, ce se profilează începând cu cota de -1,10 - -1,80 m. O altă caracteristică a stratigrafiei, așa cum am arătat, este prezența masivă a cărbunelui și a urmelor de arsură care însă nu se conturează, așa cum am mai arătat într-unul sau mai multe nivele. Acest aspect scoate în evidență faptul că la un moment dat zona respectivă a fost devastată de un puternic incendiu. Multe piese arheologice recuperate poartă, clar, urme de ardere secundară.

În zona din vecinătatea zidului, parțial scos, dintre m 12,80-13,60, la adâncimea de -1,40 m a fost surprins un strat de cărbune, cu grosimea de 0,20 m și lungimea de 1,40 m, care evidențiază un nivel clar, ce indică urmele unui incendiu care a afectat construcția.

În planul orizontal al secțiunii S 1/2002 OL, pe mijlocul secțiunii, între m 2,40 - 3,25 este surprinsă la adâncimea de -1 m o aglomerare de pietre de carieră, de dimensiuni mari, posibil urma unui zid scos. Pietrele nu sunt prinse cu mortar.

Un aspect deosebit de interesant legat de sondajul efectuat este faptul că pe un aliniament rectiliniu au fost surprinse în dreptul m 4,50 - 5; 6,10 - 6,60 și 12 - 12,55 la -1,20 m - 3 baze de coloană. Acestea au dimensiunile de: 0,50 x 0,50 x 0,10 m, sunt realizate din calcar de culoare albă și prezintă în centru o gaură rectangulară cu dimensiunile de 0,10 x 0,10 x 0,10 m. Bazele amintite au o fundație din pietre de carieră de dimensiuni mici și mijlocii. Prezența acestora ne-a surprins, în primul rând datorită cotei de -1,20 m la care au fost identificate și în al doilea rând datorită distanței reduse față de drum. Care este relația acestora cu drumul și rolul avut urmează să fie deslușit în urma cercetărilor viitoare. Este posibil să avem în acest caz un spațiu de subsol sau demisol a cărui tavan era susținut de coloane a căror prezență este sugerată de cele trei baze de coloană deocamdată descoperite. Dacă acceptăm ideea prezenței unui spațiu la demisol, diferența de nivel de -0,90 - -1 m dintre dalele drumului și cota la care au fost surprinse bazele mai sus amintite ridică, o mulțime de probleme, la care în acest moment nu le putem da răspuns. Este posibil însă să avem, aici, urmele unor construcții dintr-o primă fază de locuire în vicus-ul militar de la Porolissum, clădiri care își încheie existența în urma incendiului a cărui urme au fost surprinse în săpătură. Colonada ne poate însă sugera și prezența unui spațiu subteran cu destinație templu. Cercetările viitoare vor putea clarifica destinația spațiului respectiv.

Începând cu m 12,80 au fost surprinse ziduri care sunt însă scoase integral sau parțial (dovadă în plus a săpăturilor efectuate în trecut, aici). Primul zid este surprins între m 12,80 - 13,60. Acesta este parțial scos. După urma lăsată se pare că a avut grosimea de 0,70 m. Se încadrează, astfel, prin grosime, în categoria zidurilor de incintă. În dreptul m 16,30, imediat sub nivelul humusului actual, a fost surprins un zid cu

grosimea de 0,25 m. Acesta aparține sistemului de încălzire hypocaust. Paralel, în poziție nord-est, în imediata vecinătate a acestuia au fost surprinse la o diferență de nivel de 0,20 m, cărămizi pătrate ce formau pilae ale aceluiași sistem de încălzire hypocaust. Deasupra nivelului de pietre ale zidurilor canalului sistemului de încălzire, până la o anumită cotă, sunt rânduri succesive de cărămizi. Urmele unui alt zid construit în tehnica opus incertum, care avea grosimea de 0,60 m au fost identificate începând cu m 18. Între acesta și zidul surprins între m 16,30 - 16,55, în taluzul stâng al secțiunii, a fost surprinsă fața unui zid care, forma alături de celelalte două sistemul de canale al sistemului de hypocaust. Așadar, prin cele surprinse în săpătură, nivelul de călcare antic, în interiorul clădirii, cel puțin în această parte a sa, se găsea la o cotă mai înaltă în comparație cu nivelul de călcare actual. Acest aspect vine în sprijinul ideii că nivelul de călcare în clădire era la o cotă superioară dalelor drumului. În plus, acest lucru simplifică într-o oarecare măsură problema ridicată de nivelul bazelor de coloană cu cel al drumului și cota plafonului susținut de coloanele amintite. Cercetările viitoare urmează să clarifice situația

VI. Materialul arheologic recuperat în urma sondajului făcut prin S 1/2002 în sectorul OL este relativ sărac ca număr și ca diversitate tipologică. Acesta prezintă, în marea sa majoritate, urme de ardere secundară. Sondajul efectuat nu ne permite deocamdată să facem o analiză a sa. Cercetările viitoare vor putea permite realizarea unei imagini cât mai complete legate de acest obiectiv.

Informații suplimentare online

[Raportul 2026 din cronică.cimec.ro](http://raportul2026.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
